

Wet bestuur en toezicht rechtspersonen

De Wet bestuur en toezicht rechtspersonen ('WBTR') beoogt de regeling voor bestuur en toezicht bij de verschillende soorten rechtspersonen aan te vullen en te verduidelijken. De WBTR is met name gericht op verbetering van het wettelijke kader voor de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en de stichting. Daarmee is de WBTR ook voor veel zorginstellingen van betekenis. Veel zorginstellingen maken immers gebruik van de stichtings- of coöperatievorm als entiteit.

Op 10 november 2020 heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel WBTR aangenomen. De wet is op 11 december 2020 in het Staatsblad gepubliceerd en zal op 1 juli 2021 in werking treden.

Hieronder volgt een toelichting op de WBTR en het toepasselijke overgangsrecht.

Inhoud WBTR

De WBTR voorziet op hoofdlijnen in de volgende regelingen:

1. Taakvervulling bestuurders en commissarissen

Voor verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen is in de WBTR bepaald dat bestuurders en commissarissen zich bij de vervulling van hun taak moeten richten naar het belang van de rechtspersoon en de daarmee verbonden onderneming of organisatie. Dit uitgangspunt geldt al voor de NV en BV en wordt in de WBTR voor de andere soorten rechtspersonen gelijkgetrokken. Met deze bepaling wordt voor alle rechtspersonen tot uitdrukking gebracht dat bestuurders en commissarissen bij de vervulling van hun taak de belangen van de rechtspersoon moeten laten prevaleren boven hun eigen belangen.

2. Raad van commissarissen

Voor verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen voorziet de WBTR in een wettelijke grondslag voor de instelling van een raad van commissarissen. De raad van commissarissen mag ook als raad van toezicht worden aangeduid. Alleen natuurlijke personen kunnen lid zijn.

De komst van een wettelijke grondslag betekent niet dat een raad van commissarissen in alle gevallen ook wettelijk verplicht is. Is echter eenmaal voor instelling van een raad van commissarissen gekozen, dan zijn de nieuwe voorschriften (over taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden) van de WBTR van toepassing.

Voor zorginstellingen geldt dat zij op grond van sectorale wetgeving wel zijn verplicht tot het instellen van een raad van toezicht, namelijk op grond van het Uitvoeringsbesluit Wet Toelating Zorginstellingen (WTZi). In de toekomst blijft deze verplichting gelden op grond van de (aankomende) Wet toetreding zorgaanbieders (Wtza).

3. Monistisch bestuursmodel

Met de komst van de WBTR bestaat voor alle rechtspersonen de mogelijkheid om te kiezen voor een monistisch bestuursstelsel (*one tier board*), bestaande uit uitvoerende (*executive*) en niet-uitvoerende (*non-executive*) bestuurders. Als voordeel van dit bestuursmodel wordt met name beschouwd dat de niet-uitvoerende bestuurders, in vergelijking met de leden van een raad van commissarissen, meer betrokken zijn bij het dagelijkse bestuur van de rechtspersoon en zij daardoor in beginsel ook een nauwer toezicht kunnen houden op de gang van zaken bij de rechtspersoon. Met de voorgestelde regeling kan de rechtspersoon zelf kiezen welk bestuursmodel het beste past.

4. Tegenstrijdig belang

Voor de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en de stichting zijn in de WBTR uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van de positie van bestuurders en commissarissen met een tegenstrijdig belang. De regeling komt erop neer dat een bestuurder niet deelneemt aan de beraadslaging en besluitvorming indien hij daarbij een direct of indirect persoonlijk tegenstrijdig belang heeft. Wanneer hierdoor geen bestuursbesluit kan worden genomen, wordt het besluit genomen door de raad van commissarissen. Bij ontbreken van een raad van commissarissen, wordt het besluit genomen door de algemene vergadering, tenzij de statuten anders bepalen. Laatstgenoemde regel geldt ook in geval van een geconflieeerde commissaris.

5. Aansprakelijkheid in faillissement

Voor de vereniging, de coöperatie, de onderlinge waarborgmaatschappij en de stichting wordt een regeling geïntroduceerd voor de aansprakelijkheid van bestuurders en commissarissen in geval van faillissement wegens onbehoorlijke taakvervulling. Met deze regeling wordt -ook voor niet-commerciële verenigingen en stichtingen-aangesloten bij de regeling die al gold voor bestuurders van een NV, BV, formele en commerciële vereniging en commerciële stichting in faillissement. Deze regeling komt er kort gezegd op neer dat de curator een bestuurder aansprakelijk kan stellen voor het tekort in het faillissement als sprake is van onbehoorlijke taakvervulling en het aannemelijk is dat dit een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

Verder wordt voor bestuurders en commissarissen van semipublieke instellingen die in sectorspecifieke regelgeving aan een variant jaarrekeningenplicht zijn onderworpen (zoals zorginstellingen) een (weerlegbaar) bewijsvermoeden geïntroduceerd, als kort gezegd hun boekhouding niet op orde is. Het bewijsvermoeden houdt in dat wanneer niet aan de jaarrekeningplicht of boekhoudplicht is voldaan, er sprake is van een onbehoorlijke taakvervulling en aannemelijk is dat deze onbehoorlijke taakvervulling een belangrijke oorzaak is van het faillissement.

6. Ontslag bestuurders en commissarissen stichting

De rechter heeft na inwerkingtreding van de WBTR meer beoordelingsvrijheid ten aanzien van het ontslag van een bestuurder of commissaris op verzoek van het Openbaar Ministerie of een belanghebbende. Ontslag is mogelijk wegens verwaarlozing van zijn taak, wegens andere gewichtige redenen of wegens ingrijpende omstandigheden op grond waarvan het voortduren van zijn positie als bestuurder of commissaris in redelijkheid niet kan worden geduld en wegens het niet of niet behoorlijk voldoen aan een bevel van de voorzieningenrechter. Een door de rechtbank ontslagen bestuurder of commissaris kan gedurende vijf jaar na het ontslag geen bestuurder of commissaris van een stichting worden, tenzij de bestuurder of commissaris mede gelet op de aan anderen toebedeelde taken geen ernstig verwijt kan worden gemaakt.

7. Beperking meervoudig stemrecht

De WBTR voorziet in regels over het meervoudig stemrecht voor bestuurders en commissarissen van verenigingen, coöperaties, onderlinge waarborgmaatschappijen en stichtingen. Statutaire regelingen die voorzien in de mogelijkheid dat één bestuurder of commissaris méér stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders of commissarissen tezamen, zijn niet langer toegestaan. De nieuwe regeling doet recht aan het uitgangspunt dat bestuurders en commissarissen zich naar het belang van de rechtspersoon en de met haar verbonden onderneming of organisatie dienen te richten.

8. Belet en ontstentenis

In de WBTR is bepaald dat verenigingen, stichtingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappijen verplicht zijn om in de statuten een belet- en ontstentenisregeling voor bestuurders en commissarissen op te nemen. Ook is de wettelijke regeling voor BV's en NV's (gelijkelijk) aangepast. Van ontstentenis is sprake in geval van het aftreden, overlijden of ontslag van een bestuurder. Belet heeft betrekking op onder meer langdurige ziekte, schorsing of afwezigheid. In de statuten dient te worden geregeld wie in deze gevallen bevoegd is om bestuursdaden te verrichten.

Overgangsrecht

Vanaf de datum van inwerkingtreding (1 juli 2021) heeft de WBTR onmiddellijke werking. Daarnaast is voorzien in de hierna volgende specifieke overgangsregelingen.

Tegenstrijdig belang

1. De algemene vergadering kan, indien een vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze wet is vertegenwoordigd door het bestuur of een bestuurder terwijl er een tegenstrijdig belang was met een of meer bestuurders, die vertegenwoordiging bekrachtigen door de vertegenwoordiger of vertegenwoordigers daartoe aan te wijzen op of na de datum van inwerkingtreding van de wet. Het gaat hier dus uitsluitend om oude gevallen van vertegenwoordiging waarbij sprake is van een tegenstrijdig belang. Die gevallen kunnen alsnog door de algemene vergadering worden bekrachtigd.
2. Op een statutaire regeling die inhoudt dat in alle gevallen waarin de vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij een tegenstrijdig belang heeft met een of meer bestuurders of commissarissen, de vereniging, coöperatie of onderlinge waarborgmaatschappij wordt vertegenwoordigd door een ander dan het bestuur of een bestuurder, kan na de inwerkingtreding van de WBTR geen beroep meer worden gedaan. Hoewel in dit verband geen statutenwijziging is vereist, is het wel aan te raden om statuten met de voorschriften van de WBTR in lijn te brengen.

Belet en ontstentenisregeling

3. Stichtingen, verenigingen, coöperaties en onderlinge waarborgmaatschappij zonder statutaire belet- en ontstentenisregeling dienen hun statuten bij de eerstvolgende wijziging in overeenstemming te brengen met de wet. Voor BV's en NV's geldt deze overgangsregeling niet. Voor BV's en NV's is het dus van belang reeds bij inwerkingtreding te beoordelen of aanpassing van de statuten op dit punt is vereist.

Meervoudig stemrecht

4. Een statutaire bepaling die vóór inwerkingtreding van de WBTR bepaalt dat een bepaalde bestuurder of een commissaris van een vereniging, een coöperatie, een onderlinge waarborgmaatschappij of een stichting, meer stemmen kan uitbrengen dan de andere bestuurders respectievelijk commissarissen tezamen, is geldig tot uiterlijk vijf jaar na de datum van inwerkingtreding van deze wet of tot de eerstvolgende statutenwijziging na de inwerkingtreding van deze wet, naar gelang welk moment eerst valt.

Advies

Het is aan te bevelen tijdig te (laten) beoordelen of statuten vanwege de inwerkingtreding van de WBTR per 1 juli 2021 dienen te worden gewijzigd. Daarbij is ook van belang na te gaan of interne reglementen en procedures aanpassing behoeven.

Voor vragen over de WBTR en/of andere vraagstukken over governance in de zorg kunt u contact opnemen met onder meer mr. E. Luijendijk (advocaat gezondheidszorg/ ondernemingsrecht), bereikbaar via e-mailadres e.luijendijk@kbsadvocaten.nl en telefoonnummer 030-2122845.